

**ÖSSZEFOGLALÓ A 2015-TŐL BEVEZETÉSRE KERÜLŐ KÖZVETLEN
TÁMOGATÁSI RENDSZERRŐL**

Az új, 2014-2020 közötti költségvetési ciklusban az Európai Unió elfogadott teljes **költségvetése** 960 milliárd euró, ami 3,4%-kal alacsonyabb, mint a megelőző periódusban. A KAP részesedése a teljes keretből 38,9%, 373 milliárd euró. Ez 3,5 százalékponttal alacsonyabb, mint a 2007-2013 közötti ciklusban. A KAP részesedésének jelentős csökkenése ellenére Magyarországnak a tárgyalások folyamán igen kedvező pénzügyi feltételeket sikerült kiharcolnia az idén kezdődő új periódusra, ugyanis a KAP keretében hazánknak kiosztott támogatás 10,4-ről (2,36%) 12,3 milliárd euróra (3,19%) növekedett. Ezen belül a közvetlen támogatásokra fordítható összeg 8,85 milliárd eurót tesz ki, a vidékfejlesztésre pedig 3,45 milliárd euró jut. Éves bontásban közvetlen kifizetésekre 1,27 milliárd euró, vidékfejlesztésre 0,49 milliárd euró áll a rendelkezésünkre. Mindez azt jelenti, hogy az előző időszakhoz képest a közvetlen támogatások összege 34%-kal nőtt, a vidékfejlesztési allokáció azonban 11%-kal csökkent.

Pillérek közötti átcsoportosításra is lehetősége van a tagállamoknak, ami azt jelenti, hogy a tagállamok az I. pilléres keretük 15%-át átcsoportosíthatják a II. pillérbe vagy vice versa (egyes tagországoknál más az arány). A Kormány döntése alapján Magyarország a 2. pilléres támogatásainak 15%-át teszi át 2015-től kezdődően a közvetlen támogatási borítékjába, így az 2015-től 1,345846 milliárd euróra nő. Ez ellentételezi a degresszivitás kötelező bevezetésével járó forráselvonást az 1. pillérből. A reform következtében ugyanis a rendszer új elemeként be kell vezetni a **degresszivitást**, más néven a támogatáscsökkentést. Abban az esetben, ha az alaptámogatás – csak a SAPS egyéb tételek nélküli – éves összege meghaladja a 150.000 eurót (kb. 45 millió forintot), akkor 5%-os elvonást kell alkalmazni az ezt meghaladó SAPS támogatásra. A Kormány döntése alapján további csökkentési sáv kerül bevezetésre, 176.000 euró SAPS támogatás felett (~1200 ha) a SAPS támogatás teljes mértékben elvonásra kerül. Az így elvont összegek a vidékfejlesztési pillérbe kerülnek, ahol nemzeti társfinanszírozás szükséglete nélkül szabadon felhasználhatóak.

Támogatható terület	SAPS 1037 hektárig	SAPS 1037 ha feletti részre	SAPS 1200 ha feletti részre
650 ha	650 ha x 143 €	-	-
1100 ha	1 037 ha x 143 €	63 ha x 143 € x 0,95	-
1300 ha	1 037 ha x 143 €	63 ha x 143 € x 0,95	100 ha x 0 €

A KAP reform következtében számos új, **kötelező** és **önkéntesen** alkalmazható **elemmel** bővült a rendszer. Kötelező elem az alaptámogatás (SAPS), a „zöldítés” és a fiatal gazdálkodóknak nyújtott támogatás.

Önkéntes elem pl. a termeléshez kötött támogatás, valamint a kisgazdaságok egyszerűsített támogatása.

A KAP reform hazai agrártámogatási rendszer működését nagymértékben befolyásoló elemeiről a tavalyi év végén a Nemzeti Agrárkamarával történt egyeztetést követően döntött a Kormány. A döntés értelmében az **egyszerűsített területalapú támogatás** (SAPS) rendszere 2021-ig, azaz a mostani tervezési periódus végig alkalmazható lesz. A jelenleg is működő SAPS rendszer előnyei, hogy a magyar gazdák által jól ismert konstrukció a közvetlen támogatások széleskörű igénybevételét és költségvetési keretösszegek teljes felhasználását biztosítja. Ezen felül a SAPS rendszer működésének elvéből fakadóan nincs referenciaév, tehát az adott tárgyévben a termőföld tényleges használója kérelmezheti a területalapú támogatást.

Fontos változás, hogy 2015-től csak **legalább 1 ha megléte** esetén vehető igénybe területalapú SAPS támogatás (zöldség-gyümölcs ültetvények esetén is). Ez alól kivételt képeznek a termeléshez kötött állatos jogcímek, melyek földterület nélkül is igényelhetők (termeléshez kötött anyatehén, hízottbika, tejhasznú tehén, anyajuh). Minden egyéb támogatási komponens csak SAPS jogosult hektárok után jár (zöldítés, fiatal gazda, termeléshez kötött zöldség-gyümölcs).

A jövőben csak **aktív gazdálkodók** részesülhetnek támogatásban. Aktívnak számít az a gazdálkodó, aki teljesíti a tagállam által előírt minimum követelményeket. Nem adható azonban támogatás azoknak a gazdálkodóknak, akik repteret, vasutat, vízerőművet, ingatlanvállalatot, állandó jellegű sport- és szabadidő-létesítményt (is) üzemeltetnek.

Amennyiben azonban az adott gazdálkodó bizonyítani tudja az alábbiak egyikét, jogosult a támogatásra:

- γ közvetlen támogatása a nem mezőgazdasági tevékenységből származó bevételének legalább 5%-a;
- γ mezőgazdasági tevékenysége jelentős (az összes bevételének legalább 1/3-át teszi ki);
 - γ elsődleges tevékenységként gyakorolja a gazdálkodást.

A SAPS további előnyeként említhető, hogy annak alkalmazása alatt továbbra is lehetőség van a top up utódjaként bevezetett termeléstől elválasztott **átmeneti nemzeti támogatás** (ÁNT) nyújtására. Az ÁNT-re jogosult ágazatok a 2013-ban top upra jogosult ágazatok lehetnek. A 2015-től tervezett jogcímek és a hozzájuk tartozó tervezett összegek:

A „**zöldítés**” (hivatalosan „a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtott támogatás”) intézkedés keretében a tagállami éves közvetlen támogatási keret 30%-át kell felhasználni. A konstrukció ösztönző hatása révén javulhat a környezetvédelmi teljesítmény, amely uniós szinten képes elősegíteni az

éghajlat és a környezet szempontjából kedvező mezőgazdasági gyakorlat elterjedését. E jogcím keretében – az uniós előírás alapján – 3 alapvető intézkedést kell alkalmazni: terménydiverzifikáció, állandó legelők fenntartása, ökológiai célterület kijelölése. A **terménydiverzifikáció** az jelenti, hogy 10 és 30 hektár közötti szántóterületen gazdálkodóknak minimum 2, a 30 hektár feletti területen gazdálkodóknak pedig minimum 3 növény kell termeszteniük. Az **állandó gyepterületek** fenntartási kötelezettsége rögzíti, hogy az állandó gyepterületek a mezőgazdasági területhez viszonyított aránya országos szinten nem csökkenhet 5%-ot meghaladó mértékben. **Ökológiai célterületet** (EFA) csak azoknak a gazdálkodóknak kell kijelölni, akiknek a szántóterülete meghaladja a 15 hektárt. Az első évben 5%, majd bizottsági felülvizsgálattól függően 2017-től 7%-ra emelkedhet a kijelölendő EFA mértéke. A zöldítés követelményeinek be nem tartása szankciót von maga után. E szankció bevezetése fokozatos lesz: 2015-ben és 2016-ban a zöld komponens elvesztésével jár a nem teljesítés, majd 2017-ben a zöld komponens 120%-a, 2018-ban pedig 125%-a lesz a szankció.

Az új támogatási rendszer kötelező eleme a mezőgazdasági termelők generációváltását elősegítő, a **fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatás** is. A tagállamok az intézkedésre az éves pénzügyi keretük maximum 2%-át fordíthatják. Magyarország azonban e támogatási címre az érintettek alacsony száma (9 000 fő – erősen felkerekített) miatt várhatóan forrásainak mindössze 0,6%-át tudja allokálni. A támogatás igénybevételére jogosult minden olyan 40 évnél fiatalabb termelő, aki most kezd mezőgazdasági tevékenységbe, vagy gazdaságát az első támogatási kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül hozta létre. Magyarország egy további képzettségi kritériumot is tervez beépíteni a jogosultság feltételeként, miszerint a földforgalmi törvényben a földműves minősítéshez meghatározott képzettség valamelyikével rendelkeznie kell a fiatal gazdának is. A támogatás az első támogatási kérelem benyújtásától kezdődően legfeljebb 5 éven keresztül nyújtható (ha 2015 előtt kezdett gazdálkodásba, akkor az 5 évből le kell vonni az addigi éveket), területi felső korlátja előreláthatóan 90 hektár lesz és hektáronként nagyjából 64-70 eurót jelent majd.

A kormánydöntés kiterjedt a **kisgazdaságok egyszerűsített támogatási** konstrukciójának alkalmazására is, amelyre 2015-től nyílik lehetőség. E jogcím révén nyújtott támogatás minden közvetlen kifizetést helyettesít, továbbá felmenti a termelőket az Európai Unió által jogszabályban rögzített „zöldítés” követelményeinek teljesítése alól. A támogatás igénybevételére jogosult minden olyan aktív mezőgazdasági termelő, aki minimum egy hektáros területtel rendelkezik. Az intézkedésre az éves nemzeti támogatási keret maximum 10%-a fordítható. A támogatás egyösszegű, amelynek gazdálkodónkénti éves mértéke minimum 500, maximum 1250 euró lesz. A rendszeren belüli támogatást úgy számolják ki, hogy megnézik, az indulás évében mennyi támogatásra lenne jogosult az alaptámogatási rendszerben. Ennek során minden jogosultságát figyelembe veszik, tehát beleszámít a SAPS, a zöldítés, ha termeléshez kötött támogatásra jogosult, akkor az az összeg, ha átmeneti nemzeti támogatásra jogosult, akkor az az összeg, ha fiatal gazda is, akkor az az összeg is beleszámítandó, stb. Azon gazdálkodók esetében, akik a normál rendszerben kevesebb, mint 500 euró támogatásra lennének jogosultak, a támogatást 500 euróra felkerekítik, 500 és 1250 euró között a normál rendszerben járó támogatásnak megfelelő összeget kap a termelő. Az így kalkulált támogatást egy összegben kapja majd meg a rendszeren belül, és amíg az egyszerűsített

rendszerben részt vesz, ezt az első évben megállapított összeget kapja majd, függetlenül attól, hogy esetleg állatállománya, amire kötött támogatást kapott, csökken (megtartási kötelezettsége erre vonatkozóan nincs, csak az első évben bejelentett támogatható területnagyságra vonatkozóan), vagy már nem számít fiatal gazdának. A rendszerbe csak egyszer, 2015. augusztus 15-ig lehet majd belépni, azt követően csak kilépni lehet majd. Tehát ha valaki bővíti a gazdaságát és már nem éri meg neki a rendszer tagja lenni, akkor a következő évben átjelentkezhet az alaptámogatási rendszerbe. A kisgazdaságok támogatási rendszerén belül nem kötelező betartani a zöldítés követelményeit (de a zöld komponenst így is kapja, ennek összege beleszámítható az általányába). Várhatóan azok a gazdálkodók veszik igénybe ezt a támogatást, akik 1-6 hektáros területen folytatnak mezőgazdasági tevékenységet. A Földművelésügyi Minisztérium számításai szerint a gazdálkodók csaknem 50%-a léphet be ebbe az egyszerűsített kistermelői támogatási rendszerbe.

A Kamarának nagy szerepe lesz a tájékoztatásban, ugyanis az érintett gazdálkodók körében már az e-kérelem beadását megelőzően tájékoztatást és felmérést kell végezni, hogy a kérelembeadáskor már a gazdák el tudják dönteni, melyik rendszerrel járnak majd jobban. Az egyszeri belépési lehetőségre való tekintettel különösen körültekintőnek kell lenni. Ennek érdekében a Kamara honlapján várhatóan 2015 januárjától elérhető lesz egy kalkulációs program, aminek segítségével az érintettek kiszámolhatják várható támogatásukat, valamint jelezhetik részvételi szándékukat a kisgazda támogatási rendszerben.

Támogatható terület	Kisgazdaságok egyszerűsített támogatása (€)	SAPS + zöldítés kb. 224 €/ha
1 ha	500	224
2,2 ha	500	493
3 ha	672	672
5,6 ha	1 250	1 250
6 ha	1 250	1 344
10 ha	1 250	2 240

A **termeléshez kötött támogatások** szintje a közvetlen uniós támogatási keret jelenlegi 3,5%-a helyett **13%-ra** fog nőni. Ennek keretében a rizs, a juh, a tejhasznú szarvasmarha, anyatehén, hízottbika, cukorrépa, valamint a zöldség és a gyümölcs szektorok jutnak a termelés mértékétől függő forráshoz. Ezen felül 2015 után a fehérje növények esetében is lehetővé válik a tagállami keretünk **további 2%-át** termeléshez kapcsolt támogatás formájában a termelőkhöz juttatni. Ez a 2 % a szemes és szálás fehérjenövények között oszlik majd meg. Magyarország célja a keret teljes felhasználása, elsősorban a munkaintenzív ágazatok támogatása.

TÁMOGATÁSOK SZÁMOKBAN

AZ ÚJ HÉTÉVES PÉNZÜGYI KERETRŐL SZÓLÓ MEGÁLLAPODÁS FŐBB SZÁMAI

MRD EURÓ

	2007-2013	2014-2020	Változás%	Változás (%)
EU teljes költségvetése	994	960	-34	97
KAP költségvetés	421	373	-48	89
Közvetlen támogatások (és piaci intézkedések)	319	278	-41	87
Vidékfejlesztés	98	85	-13	87
Magyarországra jutó KAP támogatás	10,4	12,3	1,9	118
Magyarország részesedése a KAP támogatásokból (%)	2,36	3,19	0,83	135
Magyarország közvetlen támogatási allokációja	6,6	8,8	2,3	135
Magyarország vidékfejlesztési allokációja	3,9	3,5	-0,4	89

Az átmeneti nemzeti támogatások előreláthatóan változatlan jogcímeikkel és összegekkel indulnak majd.

-- Petőházi Tamás elnökhelyettes - vice-chairman Gabonatermesztők Országos Szövetsége Grain Producer's Association - Hungary 1075 Budapest, Károly krt. 5/A félemelet 4. Telefon: (06-1) 332-2330; Fax: (06-1) 312-8486 Mobil: (+36) 30/440-6548 e-mail: gabonatermesztok@gabonatermesztok.hu honlap: www.gabonatermesztok.hu